

A sámli

A nagy-bejrúti jakobita szír orthodox Szerúghi Szent Jakab püspöki templom nagyheti zsolozsmahóráin gyakran feltűnt egy fiatal diákonus, aki többnyire magával hozta hároméves kisfiát is. A fiúcska végigrappolt a templomon, és a déli falban levő keresztelőkút mögül előhozta a sámliját, majd a szentély előtt a másik oldalra futott az éneklőpulpitushoz, s a pulpitud körülálló áldozópapok, diákonusok és szubdiákonusok közé furakodott. (Mar Theophilus George Saliba püspök, „Libanon hegyének szír orthodox érseke”, aki minden szertartáson részt vett, kissé hátrább állt, mert minden szöveget fejből tud.) A kisfiú akkurátusan a pulpitudhoz támasztotta a kisszéket, lábujjhegyre állva fölkapaszkodott a pulpitudon rézsút fekvő, nagyméretű liturgikus könyvhöz. Ha nagyon igyekezett, az orra hegyéig is ért. Amikor elfáradt, eltűnt a pulpitud mögött, csak a feje búbja látszott, aztán újra fölemelkedett. Végigállta az egész szertartást s aztán visszavitte a sámli a keresztelőkút mögé.

Amit elmeséltem, nem valami negédes történet, hanem a keresztény énekes szolgálatba, sőt az istentisztelet egészébe való helyes bevezetés jelképi erejű megvalósulása, amely a szír orthodoxyában ma is él — és minél előbb a közösség, annál több az éneklőszék körül szolgáló gyermek. A szíreknél nem gügyögnek a gyerekek (aki igazából nem érti, miért nem rendesen beszélnek vele), nem tartanak neki külön istentiszteletet (hitoktatást igen: elsősorban az arab, újszír vagy török anyanyelvétől távol álló egyházi szír betűit, nyelvtanát, liturgikus szövegeit tanítják meg neki), ócska gyermekdalokkal, „lebutított” prédikációkkal nem keresik föltételezett kegyét. Természetes, hogy ott van az éneklőszék körül, aztán szerepet kap (ha fiú, az oltárnál is), együtt énekel a felnőttekkel, de ha úgy hozza a helyzet, teljes felelősséggel szólózik is. A gyerekek torkuk szakadtából énekelnek, éspedig a lányok is, nemcsak a kisfiúk, akik korán fölvehetik a legelső egyházi rendet. Szolgálatukat pedig nem kíséri a nyakukat nyújtogató, büszke anyukák üdvözült mosolya, mert vagy imádkoznak, vagy —mondjuk— a legkisebb, sokadik gyereket szoptatják. Annyira a gyermekeké, a fiataloké az énekes szolgálat tiszte, akár székesegyházban, akár plébániatemplomban, akár szerzetesközösségben, ahol mindig van iskola is, hogy a fiatal felnőttkor után csak néhány, diákonus vagy fődiákonus rangú férfit látni az oltár s a pulpitud körül. A legtöbben visszavonulnak, s a hívek közül kapcsolódnak bele az isteni szolgálatba. Mivel a szír orthodoxyában igen kiterjedt a diakonátus intézménye, az istentiszteletnek és az egész egyházi életnek van valami igen természetes, egészséges „civil” jellege, az áldozópapságot leszámítva a szolgálatban sok-sok átmenettel.

Tudjuk, hogy a középkor végéig hasonló volt a gyermekek részvétele az énekes liturgikus szolgálatban a nyugati kereszténységben is. Ma csak hírmondónak maradt néhány az éneklőszékekből. És annyira csak játszani engedjük szép, komoly fiainkat, hogy közben elfelejtenek felnőni. Hacsak egy-egy nagyszerű pedagógushoz nincs szerencsénk, mint amilyen az e lapszámban szerényen ünnepelt egyházzenesz.